

Mo i Rana, 26.05.2014

NVE – Konesjonsavdelingen

Postboks5091 Majorstua

0301 Oslo

HØRINGSUTTALELSE FRA RANA JFF I FORBINDELSE MED KONSESJONSBEHANDLING AV ÅTTE SØKNADER: FARMANNÅGA KRAFTVERK (1), RAUSANDAKSLA KRAFTVERK (2), BLAKKÅGA KRAFTVERK (3), RØVASSÅGA KRAFTVERK (4), BORDVEDÅGA KRAFTVERK (5), NEDRE LEIRÅGA KRAFTVERK (6), LEIRDALSELVA KRAFTVERK (7), HEINBERGÅGA KRAFTVERK (8), MED TILHØRENDE KRAFTLEDNINGER OG INSTALLASJONER.

Det vises til Rana JFFs uttalelser som ble fremført i forbindelse med NVEs høringsmøte i Mo i Rana 9. april 2014 angående de ovenfor nevnte 8 konsesjonssøknader om utbygging av kraftverk i Rana kommune. Rana JFF vil i utgangspunktet si seg tilfreds med at NVE samler den stadig økende strømmen av konsesjonssøknader om utbygging av ennå ikke utbygde vannforekomster i Rana kommune. Dette gir en mye større mulighet til å vurdere den samlede virkningen av både 50 års hardhendt tidligere utbygging av alle de store vassdragene sammenholdt med den nye bølgen av utbyggingssøknader i de ennå ikke utbygde mindre bekker og småelver.

Rana JFFs høringsuttalelser i forbindelse med de 8 ovenfor nevnte konsesjonssøknader.

Siden Rana JFF eier et eget yngelklekkeri i Farmannåga (1) som vil få større og større betydning for å berge sjø-ørretbestanden i det Nasjonale Laksevassdraget Ranelva i årene fremover siden det er det eneste i funksjon innenfor smittesonen, har vi valgt å avgi en separat uttalelse om denne konsesjonssøknaden som i nåværende form, er en direkte trussel mot vårt anlegg. Det vises derfor spesielt til denne egne høringsuttalelsen.

De øvrige 7 konsesjonssøknadene vil vi gi uttalelser til i forhold til de samlede virkningene som vi mener det er viktig for oss som friluftsansjon å fokusere på.

Generelt

Rana kommune er en av de sterkest utbygde kraftkommunene i landet, og allerede den største kraftprodusenten i landsdelen. Etter over 50 års utbygging av de store vassdragene, er det etter hvert nesten ikke områder utenfor nasjonalparken som ikke er berørt av inngrep. RJFF har gjennom flere høringsuttalelser gitt uttrykk for stor bekymring for at man i alt for liten grad ser på den samla virkningen av det store skredet av nye konsesjonssøknader og den tidligere store vannkraftutbyggingen med store oppdemninger, store reguleringshøyder og tørrlegging av en rekke vannveier.

Med søknadene om utbyggingen i Hjartåsen og Messingåga pluss de åtte som vi i denne omgangen avgir høringsuttalelser til, snakker vi altså om enda 10 nye kraftutbygginger i Rana fra kysten og til grensen av nasjonalparken. Dette er 10 nye naturinngrep med nye betongdammer, tørrlegginger av vannveier og etableringer av nye kraftlinjenett. Vårt spørsmål er ganske enkelt på vegne av mange: Når skal Rana kommune og NVE se på den samla virkningen av den massive vannkraftutbyggingen i kommunen og si at nok er nok? Nå er det snart ikke en eneste stor eller liten vannvei i kommunen som ikke er i en eller annen utbyggers søkelys, og hvem er det som på vegne av fremtidige generasjoner skal ha mot til å si stopp? Fins det ikke noen grenser for hvor mange inngrep og kraftutbygginger som kan tillates i en kommune før også NVE vil si stopp ut fra en samla vurdering. Hvor er det at "føre-var"-prinsippet kommer inn, og hvordan forholder en slik massiv endring av vassdrag og tilhørende biotoper og livsformer i forhold til Vanndirektivet og Naturmangfoldlovens krav om vurdering av sammenhenger og samla virkning?

Alle de store vassdragene i Rana kommune mellom E6 og svenskegrensen ble for over 50 år siden hardhendt utbygd med utgangspunkt i datidens meget begrensede krav til miljøhensyn. Konsekvenser av total neddemming av store høyproduktive fjellområder, svært store reguleringshøyder i vannmagasinene, tørrlegging av en rekke vassdrag og nettverk av kraftledninger har i løpet av disse årene naturlig nok gitt klare negative konsekvenser for jakt fiske og friluftsliv og for naturmangfoldet.

Rana Jeger- og Fiskerforening er sterkt engasjert i arbeid som er rettet mot barn, unge og voksne, og som bidrar til et aktivt friluftsliv og fremmer folkehelse. I vårt arbeid er bevaring av naturmangfoldet, bærekraftig høsting av naturen og tilrettelegging av naturbasert virksomhet, sentrale elementer. Vi ser nå med stor uro på at det etter de store kraftutbyggingenes tid, kommer en ny bølge kraftutbyggingsprosjekter som samlet og sammenholdt med de allerede foretatte inngrep, representerer en klar trussel både mot naturmangfold og det som er utgangspunkt for vår virksomhet.

Siden det nå etter hvert er blitt en stadig økende mengde nye konsesjonssøknader om utbygging av de resterende mindre elver, småvann og småbekker i kommunen (14 hittil kjente i tillegg til de allerede utbygde), vil det være direkte uansvarlig dersom en ikke etter hvert må se ting i en større sammenheng, slik at ikke fokus bare rettes mot det isolert sett, lille inngrepet. Dessuten er det åpenbart at dagens lovverk, og særlig den nye Naturmangfoldsloven av 2009 og Vanndirektivet har varslet en ny epoke i norsk naturforvaltning. Sikring av biologisk mangfold, naturtyper og leveområder for enkelte arter skal nå nettopp føre til at en fokuserer på og vektlegger sammenhenger. Dette bør i stor grad være et viktig utgangspunkt når et hvert inngrep i et vannrelatert miljø vurderes. Den

kunnskap vi nå har om hele sammenhengen i biologien i våre fjellområder, og den grunnleggende betydningen elvene og bekkene har for hele næringskjeden, tilsier at inngrep ut over de som allerede er foretatt, bør overveies særlig ansvarsfullt, og helst unngås.

Rana kommune har i dag særdeles få urørte småbekker som ikke er berørt av kraftutbygging, dette gjelder spesielt i nærheten av tettbebyggelse. I vårt arbeid er strømmende vann med småfisk en svært viktig "startarena" for barn og unge som skal introduseres for fisingens spennende verden. Det er disse småbekkene som i konsesjonssøknader ofte karakteriseres som "vassdrag med tynn bestand av småvokst bekkeørret av liten økonomisk betydning". For vår virksomhet blir slike konsulentuttalelser meningsløse fordi de ikke reflekterer den reelle verdien et urørt vassdrag har for dagens og fremtidens generasjoner.

I vår kommune har vi en rekke mindre tjern, vann og store vasskraftmagasin, men felles for disse er at dette er stillestående vann som er vanskelig å fiske i for barn og andre nybegynnere både av sikkerhetshensyn og mest fordi det er nokså vanskelig å få fisk der. På østsiden av E-6 i Rana er det nå nesten ingen litt større elver eller bekker som det ikke er gjort store eller mindre inngrep i som følge av kraftutbygging. Om sommeren er de derfor enten tørre eller nesten tørre uten fisk eller tilnærmet dette. Det sier seg selv at dette ikke er en ønskelig situasjon verken for vårt arbeid eller befolkningen generelt. Den nye utbyggingsbølgen som nå direkte retter seg mot de resterende ennå ikke utbygde småbekkene, forsterker meget klart behovet for å se den totale samla virkningen av tidligere kraftutbygginger og nåværende konsesjonssøknader i sammenheng

Det er med ovennevnte som bakgrunnen at Rana Jeger- og fiskerforening ønsker å gi sin høringsuttalelse.

Blakkåga kraftverk (3) og Røvassåga kraftverk (4).

Utbyggerne søker om konsesjon for å bygge kraftverk i de største vassdragene i Røvassdalen. En eventuell kraftutbygging som omsøkt, vil klart forsterke virkningen av det samla naturinngrepet som Naturmangfoldsloven skal sikre en avveining mot, både når det gjelder hensyn til naturtyper, leveområder og vektleggingen av å se sammenhenger og virkninger av både tidligere og foreslåtte inngrep. Ser en på den samla virkningen av en allerede utbygd Reingardsåga, og en påtenkt utbygging av Tverråga, så er så godt som alle dalens vannveier regulert og lagt inn i kraftproduksjon dersom det nå gis konsesjon for utbygging av søknadene 3 og 4. Allerede her ligger det nokså tunge begrunnelser for ikke å forsterke den negative virkningen i en allerede sterkt utbygd kommune og i et dalføre hvor det ennå er noen elver som renner fritt.

Rausandaksla kraftverk (2), Bordvedåga kraftverk (5), Nedre Leiråga kraftverk (6), Leirdalselva kraftverk (7).

I Langvatnets nordvestlige arm søkes det nå konsesjon om utbygging av alle de til nå fritt rennende elvene. Snefjellåga er allerede utbygd, og de foreliggende konsesjonssøknadene med planlagte tørrlegginger av deler av vannveiene, kraftstasjoner og bygging av kraftlinjenett, er samlet sett et massivt negativt inngrep i en hittil lite skadet natur som ligger rundt naturreservatet i indre delen av Langvatnet. Den samla virkningen av eventuelle konsesjoner, vil være svært uheldig. Særlig fremstår søknaden om konsesjon for utbygging av Stillelva som kontroversiell, siden den omhandler et nokså urørt område med stor og

spennende flora og fauna. Men også i denne samlingen av konsesjonssøknader i samme områder, er det nettopp denne omfattende hardhendte omsøkte kraftutbyggingens virkning som virker skremmende og truende med sin langsiktige effekt på natur og dyreliv, og som derfor er lite ønskelig.

Heinbergåga kraftverk (8).

Den omsøkte konsesjonssøknad for Heinbergåga kraftverk ligger i et område som allerede er svært påvirket av tidligere kraftutbygging. Dette er et vassdrag som ikke har særlig betydning for fiske, og den planlagte utbygging vil derfor ikke virke særlig kontroversiell for jakt, fiske og friluftsliv.

Kraftledninger.

Ved eventuelle konsesjoner for utbygginger i den størrelsesorden som omsøkt i de 8 her omtalte søknadene, vil virkningene av de planlagte kraftlinjeutbygginger ha en særdeles uheldig tilleggseffekt i forhold til både naturinngrep, synsinntrykk og i stor grad for fuglevilt. Den faglige argumentasjon som er ført av konsesjonssøkerne, og som nærmest gir inntrykk av at disse naturinngrepene er fullstendig uten negative konsekvenser, er absolutt ikke troverdig. Det fins god dokumentasjon og forskning fra inn- og utland som med all tydelighet viser hvordan kraftlinjer er en reell trussel for alt fuglevilt, og i særdeleshet for våre hønsefugler på næringssøk, men også andre arter er utsatt. Storfuglbestanden i Rana har gått sterkt tilbake de senere årene, og siste vår var det få spillplasser som var i bruk. Kraftledninger er kontinuerlige og nådeløse predatorer som ikke bør introduseres i urørte områder av kommunen.

Avslutning.

Rana JFFs uttalelse gir som før nevnt, uttrykk for uro for den økende og samlede virkning av den nye kraftutbyggingsbølgen som kommer på toppen av de allerede store naturinngrepene som følge av den omfattende vasskraftutbyggingen i vår kommune, og spredningen og omfanget av nye omsøkte inngrep og ledningsnett.

Det må være relevant å spørre om denne "sterke modifisering av vannforekomster" innebærer en total miljøsituasjon i området og i områdets sammenheng etter en eventuell utbygging som står i forhold til kravene om miljøstandard vurdert opp mot samfunnsnytt.

For Rana jeger- og fiskerforening

Steinar Høgaas
Leder